

صمصامی در گفتگویی تصریح کرد:

خلق پول بدون رباخواری امکان‌پذیر نیست/ اساسا بانکی به عنوان «بانک بدون ربا»

ک دی ۲۵، ۱۳۹۶ آخرین اخبار، اقتصاد و بازار، دیدگاه (گفت‌وگو/یادداشت)، دیدگاه و گزارش

سرپرست اسبق وزارت اقتصاد می‌گوید در سیستم بانکی، وقتی بانک ربوی باشد این سود چیزی غیر از ربا ربوی، چیزی غیر از ربا نیست. او معتقد است ما بانکی به عنوان بانک بدون ربا نداریم. در نظریه، پدیده‌ها کشوری نتوانسته بانکداری بدون ربا را به معنای واقعی خودش اجراء کنند.

به گزارش شبکه اجتهاد، افزایش حجم نقدینگی در اقتصاد کشور و پدیده خلق پول در نظام بانکی، همواره به عنوار و تبعات مختلفی نیز برای آن بیان شده است. خلق پول در اقتصاد یک کشور به روندی اطلاق می‌شود که باعث افز پول، علاوه بر دامن زدن به مشکلاتی همانند تورم، از منظر شرعی مورد اعتراضات جدی قرار گرفته و از جمله با عنواز

برای بررسی بیشتر ابعاد اقتصادی و فقهی پدیده خلق پول در نظام بانکی کشور با حسین صمصامی، عضو هیئت اسبق وزارت امور اقتصادی و دارایی به گفت‌وگو نشستیم که متن این مصاحبه در ادامه می‌آید:

ابتدا بفرمائید منظور از خلق پول چیست و این پدیده با چه مکانیسم‌هایی در نظام بانکی رخ می‌دهد؟

صمصامی: یکی از موضوعات بسیار مهم در اقتصاد و در نظام بانکی، بحث خلق پول است؛ وقتی ما از خلق پول اتفاق می‌افتد که موضوع بحث ما نیست. موضوع بحث ما در واقع خلق پولی است که در نظام بانکی اتفاق می‌افتد اما پولی که سیستم بانکی ایجاد می‌کند از نوع سکه و اسکناس نیست بلکه از نوع سپرده شامل سپرده‌های دیداری است. ^

این فرایند خلق پول به ذات عملکرد بانک برمی‌گردد. عملکرد بانک در واقع به دو بخش اصلی تقسیم می‌شود؛ یک و یک قسمت در ارتباط با تخصیص منابع است و این فرایند تجهیز و تخصیص در سیستم بانکی منجر به خلق پول جذب سپرده و جذب منابع مردم است. سیستم بانکی، منابع مردم را جمع می‌کند و برای اینکه مردم راغب بشوند در قبالت این جذب سپرده، خدماتی همانند خدماتی که در سپرده‌های جاری، ارائه چک و سایر نقل و انتقالات بانکر سپرده‌ها به صورت سرمایه‌گذاری است باید سودی به این سپرده تعلق بگیرد.

در بانک‌های ربوی این سود، به صورت ربا است؛ یعنی بازپرداخت سپرده توسط سیستم بانکی تضمین شده و مقر سپرده‌گذار پرداخت شود منتها از آن جهت که معلوم نیست که این منابع در واقع در کجا استفاده می‌شود این من ماحصل این سپرده‌ها تبدیل به قرض می‌شود و اگر به صورت قرضی باشد، طبیعی است که آن بهره‌ای که روی آن تعل

بانک از این طرف سپرده را جذب می‌کند از طرف دیگر باید این‌ها منابع را تخصیص بدهد. تخصیص منابع در یک قرضی اتفاق می‌افتد؛ یعنی افراد، منابعی را از سیستم بانکی می‌گیرند که مبلغ مشخص، بازپرداخت مشخص و بهره وقتی بانک این وام را به افراد می‌دهد، افراد هم این پول را که فرض کنید یک میلیارد تومان می‌گیرند، بلافاصله در در همان بانکی که شما وام می‌گیرید، یک حساب باز می‌کند. بلافاصله آن وام در حساب شما در بانک قرار می‌گیرد و این سپرده، ذخیره قانونی کسب می‌کند و منابع آزاد می‌شود.

اگر آن شخص، پول را از سیستم بانکی خارج نکند، بانک می‌تواند از محل آن سپرده که ذخیره قانونی را کنار گذاشته تبدیل به سپرده شده و ذخیره قانونی کنار گذاشته می‌شود و دوباره عملیات وام دهی انجام می‌شود. این فرآیندی است ما در مورد سیستم بانکی خودمان داریم این است که به ازای هر یک واحد پایه پولی و یا پول پُر قدرتی که بانک سیستم بانکی افزایش پیدا می‌کند یعنی صد تومان تبدیل به هفتصد تومان می‌شود.

حال سؤال این است که چرا یک بانک ایجاد می‌شود، سپرده‌های جمع می‌کند و چرا یک بانک می‌آید وام می‌دهد می‌آورد. در سیستم بانکی، وقتی بانک ربوی باشد این سود چیزی غیر از ربا نیست؛ بنابراین عامل اصلی خلق پول می‌آئیم همین را در مورد بانکداری بدون ربا بحث می‌کنیم موضوع متفاوت است؛ چون اساساً اعتقاد من بر این است، نظریه، پدیده‌ای به اسم بانکداری اسلامی و بدون ربا داریم، اما کشوری نتوانسته بانکداری بدون ربا را به معنای واقع

چرا شما معتقدید ما به چیزی به اسم بانکداری بدون ربا نداریم؟

صمصامی: چراکه ذات سیستم بانکی ربوی است. شما نمی‌توانید ربا را از سیستم بانکی جدا کنید. کسی که بانک ت همان ربایی بود که در آن کاشته شده است و ربا را نمی‌توانید از بانک بگیرید، چون اگر ربا را از بانک جدا کنید می‌شود. در کشور خودمان هم مشاهده می‌کنید که ما به اصطلاح قانون بانکداری بدون ربا که در عمل اجراء نشده می‌بینیم که در ایران هم همان فرآیند تکرار می‌شود؛ یعنی مردم، سپرده‌ای را در بانک می‌گذارند و سود مشخصی می‌گ

البته بانک می‌گوید که این وام را در قالب عقود مشارکتی، عقود مبادله‌ای و مثلاً مثل فروش اقساطی پرداخت می‌کنه شد که همان وام ربوی است، چون وقتی شخصی، پولی را از بانک می‌گیرد، سود آن دقیقاً مشخص است و اگر در عقر ولی در عقود مشارکتی نمی‌توانید سود مشخص از مشتری بگیرید مگر اینکه این پول سرمایه‌گذاری شود و این کار در ، لذا این سود تبدیل به وام می‌شود، دوباره این وام تبدیل به سپرده می‌شود و همان فرآیندی که من توضیح دادم در س

این فرآیندی که در سیستم بانکی تحت فرایند خلق پول اتفاق می‌افتد، هر یک ریال را تبدیل به هفت ریال می‌کند. ا و الان عامل اصلی خلق پول در نظام اقتصادی ما، سیستم بانکی است. طبق آماری که بانک مرکزی منتشر کرده اس تومان بوده که این مبلغ در مهرماه ۱۳۹۶ به رقم هزار و ۴۰۰ هزار میلیارد تومان رسیده است یعنی در واقع در مد و حشنتاکی است که در واقع کسی هم نمی‌تواند آن را کنترل کند.

شما مسئله خلق پول را به خوبی تشریح کردید، اما سؤال اصلی این است که برخی کارشناسان اقتصادی معتقد به حیات خود ادامه دهد. به نظر شما آیا می‌توان پدیده خلق پول را از نظام بانکی حذف کرد؟

صمصامی: بانک‌ها انواع و اقسامی دارند. ما دارای بانک‌های تجاری، بانک‌های جامع و بانک‌های سرمایه‌گذاری هسته انجام نمی‌دهند. آن بانکی که ما در مورد آن صحبت می‌کنیم بانک تجاری است. خلق پول در ذات این بانک‌ها نهاد بانکی بگیرد دیگر سودآوری برای این بانک وجود ندارد که این فعالیت‌ها را ادامه دهد.

بانک علاوه بر این ربایی که به دست می‌آورد از فعالیت‌های خدماتی هم می‌تواند به کسب سود بپردازد. منظور از نقل و انتقال می‌دهد و مسائلی از این قبیل و در قبال همه این خدمات، سودی را هم دریافت می‌کند، ولی در درجه فعالیت‌های ربوی است؛ لذا اساسا خلق پول با فعالیت بانکی عجین شده است و اگر شما بخواهید خلق پول را از نهاد دیگری می‌شود.

اکنون به ابعاد فقهی و شرعی خلق پول هم اشاره‌ای داشته باشیم. پدیده خلق پول از جمله مسائل مستعد مسئله مهم نداشته‌اند. به نظر شما تا چه اندازه اهمیت دارد که این پدیده به صورت جدی از منظر شرعی ه شرعی بر این پدیده وارد است؟

صمصامی: بنده به عنوان کسی که در حوزه اقتصاد اسلامی، فعالیت و مطالعاتی داشته‌ام و حجم زیادی از این منابع پیش می‌آید این است که بانک از یک طرف به مشتری که پول را در بانک به عنوان سپرده می‌گذارد تضمین می‌دهد آن را پرداخت می‌کند. الان در سیستم بانکی ما این تضمین وجود دارد که در هر لحظه که مشتری به سیستم بانکی شما با این تضمین است که حساب باز کردید، اما نکته‌ای که وجود دارد این است که بانک همان طور که عرض کردم یکی دو روزه نیست و ممکن است وام شش ماهه یا وام ده ساله یا بیست ساله بدهد. پس در مقابل این سپرده، وام

شما در هر لحظه که به بانک مراجعه کنید باید سپرده شما را برگرداند، اما این وام هر لحظه قابل عودت نیست تسهیلات بگیرد، چون قرارداد با مشتری بسته است که این وام را ۵ ساله یا شش ماهه بگیرد لذا در اینجا حالتی برای بانکی مراجعه کنند، بانک نمی‌تواند تعهد خود را ایفا کند.

این موارد قبلا در دنیا اتفاق افتاده و موارد زیادی در دنیا داریم که باعث ورشکستگی بانک‌ها شده است. در دهه مردم به بانک‌ها هجوم می‌برند که پول خود را بگیرند و اساسا چنین پولی در سیستم بانکی وجود ندارد. چون این اشاره کردم فقط حدود ۳۴ هزار میلیارد تومان آن به صورت سکه و اسکناس است و بقیه آن به صورت سپرده در سیس

چنین وضعیتی را در کشور خودمان هم شاهد بوده‌ایم و همین مواردی که اخیرا در مورد برخی بانک‌ها و مؤسس دیگر هم ممکن است هر لحظه این اتفاق رخ دهد. خاصیت بانک اینگونه است که با هر نوع فعالیتی که انجام می‌رود این احساس در مردم ایجاد شود که به هر دلیلی به سیستم بانکی مراجعه کنند که منابع را بیرون بکشند، هیچ سیستم بانکی یا مؤسسه خاصی مراجعه کنند و مشکلی برای آن بانک پیش بیاید، بانک مرکزی می‌تواند تسویه کند.

اما سؤال این است که بانک مرکزی این پول را از کجا می‌آورد. آیا بانک مرکزی دارای صندوقچه‌ای است که پول‌ها را مؤسسات سپرده گذاشته‌اند. بانک مرکزی خلق اعتبار می‌کند و هر لحظه که اراده کند به لحاظ توانایی که دارد چنین بحث فقهی خلق پول مطرح است این است که بانک به خاطر این ساختار عملکردی که دارد، نمی‌تواند ایفای تعهد متفکران اقتصاد اسلامی، بعد فقهی خلق پول را به این ترتیب بررسی قرار دادند.

یکی دیگر از موارد در مورد بحث فقهی خلق پول، «اکل مال به باطل» است به لحاظ فقهی این نوع فعالیتی که بان انجام می‌شود، فعالیتی باطل است و این نوع فعالیت مصداق حکم اکل مال به باطل قرار می‌گیرد. بعضی‌ها که در

فقهی نباشند، ولی آن چیزی که ما در عمل می‌بینیم این است.

ممکن است این سوال مطرح شود که آیا امکان دارد که فرایند خلق پول در سیستمی باشد و این فرایند بدون ربا باشد و صرفا بر روی کاغذ می‌توان چنین چیزی را مطرح کرد. یک بانک قرض‌الحسنه هم خلق پول می‌کند، اما ربا؛ اتفاقی می‌افتد، در این عرصه مشاهده می‌کنیم که یا بانک باید ربوی باشد یا اگر قرض‌الحسنه می‌گیرد. حتی قرض‌الحسنه را

CLICKY ANALYTICS

